

Muusika-aasta 2015
Kõlab hästi

VALIK
VÕRUMAA
MUUSIKATEGELASI

Valikusse on koondatud tuntumad muusikategelased läbi aegade. Siin on heliloojad, muusikud, dirigendid, pillimeistrid ja -õpetajad, kes on kujundanud Võrumaa muusikaelu ja kasvatanud üles uusi muusikute põlvkondi.

Koostajad: Aili Järv ja Tuuli Kütt

VENNAD KRIISAD

Tannil (1.12.1866 - 24.02.1940)

Juhan (27.03.1858 - 24.03.1942)

Jakob (1.06.1861 - 5.05.1949)

Eesti orelimeistrid

ORELIMEISTRID KRIISAD

„Kui Eestis peaks määratama orelehituse kaalukaimat geograafilist punkti, siis tugeva sõna ütleks siin sekka Võrumaal asuv Haanja. Tegutses ju siin aastast 1886 kuni 1942 eesti orelehitajate suurim ja vanim dünastia – vendade Kriisade oma. Kolme venna orelitööstuse ainulaadsus seisneb ainuüksi selles, et ta asus Haanja ümbruse kaheksa kilomeetri raadiuses asetsevas kolmes külas – Kokemäel, Meelakul ja Tautsal“. Nii alustab Alo Põldmäe oma artiklit, mis pühendatud orelehituse suurmeistri Tannil Kriisa 140. sünniaastapäevale 2006.a.

Kriisade dünastia esimese ringi väljapaistvaimaks meistriks kujunes Tannil Kriisa, kes juba karjapoisieas ilmutas harva esinevat huvi oreli ehitamise vastu ning nakatas sellega ka vendi.

Sõjaväkke nekrutiks mineku ajaks sai Tannilil peaaegu valmis esimene koduorel. Häda oli aga selles, et oreliviled ei pidanud hästi tuult. Sõjaväe töökodades õnnestus Tannilil oreliviled häälekindlust edasi katsetada. Tehtud avastus oli nii oluline, et Tannil teatas sellest kohe koju vendadele. Päris esimeseks iseseisvaks tööks oli Tannilil koduorel-positiiv Pressi algkoolile Võrumaal.

Firma „Orelimeistrid vennad Kriisad“ alusepanijaks oli Tannil, kelle eestvõttel ühiselt töötades jõuti kaugemale. Kõik kuni 1940. aastani valmistatud orelid on valminud Tannili osavõtul ja juhendamisel. Vend Jakob keskendus enam oreelite metallviled valmistamisele. Pleki tinutamisel viledeks leiutas ta oma menetlusegi. Vend Juhan valmistas oreli suuremad osad: lõõtsad, korpused jmt.; ta pidas hoolt firma kirjavahetuse eest, sõlmis lepinguid.

Esimene Kriisade ühiselt ehitatud kirikuorel valmis 1900.a. Rõuge abikirikusse Vana Roosas. Järgnesid orelid Pindi, Rannu, Järva-Petri ja Kaarma kirikule Saaremaal.

Vastseliina ja Võru kirikusse said juba palju suuremad pillid – esimesel oli 24, teisel 28 registrit.

Vendade ühistööna valmisid kirikuorelid kuni 1930. aastate alguseni. Kõige aktiivsem aeg oli 1926-1939. Vendade koostöös valmis selle aja jooksul 20 kirikuorelit. Neist suurimad olid Rakvere Kolmainu kiriku ja Narva Aleksandri kiriku omad.

AUGUST TEPPPO

(29.08.1875 - 7.12.1959)

Eesti lõõtspillimeister

AUGUST TEPPO

August Teppo sündis 29. augustil 1875 a. Loosu külas Võrumaal. August hakkas pilli mängima 8-aastaselt. Oli lihtne poiss nagu teised külapoisid, koolisundust tollel ajal ei olnud ja õpetajaks oli talle vend Aleksander.

Lõõtspillide ehitusega tegi tutvust 11-aastasena (pärast venna surma). August lammutas osadeks vend Aleksandrist järele jäänud üherealise mängukõlbmatu pilli. Pika töö ja katsetuste tulemusena avanesid poisile lõõtspilli saladused. Karjapoisi poolt remonditud pillist sai taas mängukõlblik pill. Augusti enda sõnul alustas ta esimese lõõtspilli valmistamist 15-aastasena, see on siis aastal 1890. Pilli tegemisel seadnud meister endale eesmärgiks, et pill peab olema silmale ilus vaadata ning kõrvale mõnus kuulata. Pill valmis 1892 a. August Teppo valmistatud pill oli lõbusate simmanilugude mängimiseks, sellel olid vasaku käe jaoks vaid mažoorised akordid. Pill oli kaunistatud rohkete vasest ornamentidega, vahelõõts oli tugevdatud puust raamide ja vasest liistudega.

August Teppo tegi pille 70 aastat, viimane pill valmis 1959 aastal

84-aastaselt. Kuna A. Teppo ise pole valmistatud pillide üle arvet pidanud, siis võib oletada, et neid võis olla 200 ringis.

Eestis on teadaolevalt säilinud umbes 30 pilli. Nn. Teppo tüüpi lõõtspilli suurimaid väärtusi on kaunikõlaline tämber, helipuhtus ja häälestuse harukordne püsivus. Neid lõõtspille mängitakse vasaku käe erilise mängutehnikaga, milles on parimad olnud Teppo ise ja Karl Kikas, tänapäeval Aivar Teppo, Ants Taul ja Juhan Uppin.

August Teppo kodukoha tähistamiseks avati Loosul 5. juunil 1971 a. mälestuskivi tekstiga „Pillimeister August Teppo kodukoht 1875-1959“. Tema mälestuseks on korraldatud võistumängimisi. 2000 aastast alates toimuvad Võrumaa muuseumis lõõtsapäevad.

Edasi elab ka meistri looming: August Teppo valmistatud pillidel mängitakse kogu Eestimaal.

August Teppo lõõtspillipärandi säilitamiseks, eksponeerimiseks ja uurimiseks on asutatud August Teppo lõõtsamuuseum, mis asub Võrumaal, Loosu külas pillimeistri kodutalu rehehoones.

JUHAN KOTKAS

(2.04.1878 - 7.03.1963)

Viiuldaja, helilooja ja
muusikapedagoog

JUHAN KOTKAS

Muusikapisiku sai Juhan Kotkas Nõo kihelkonnakoolist, kus muusikaõpetajaks oli helilooja Aleksander Läte. Oma esimese viiuli tegi ta endale ise lagunenud viiulikerest ja mängis sellega küla simmanitel. Sai viiuli algõpetust Tartu Õpetajate Seminaris, töötas lühikest aega kooliõpetajana Pangodis, kus juhendas ka laulukoori. Jätkas õpinguid Riia Keiserlikus Muusikakoolis ja Peterburi Pollaki eramuusikakoolis. 1907 aastast hakkas endale muusikaga ülalpidamist teenima. Ta oli sel ajal Tallinnas kahe sakslase kõrval ainsaks eestlasest viiulipedagoogiks. 1920 aastatel töötas ta Viljandis laulu- ja muusikaõpetajana. Seal koostas ta raamatu „Viiulikool“ (1928, 2. tr. 1936). Järgnes elu vabakunstnikuna. Eestis pole ühtki linna kus ta poleks esinenud. Kontertmatkad viisid teda Helsingisse, Riiga, Pihkvasse, Peterburi, Pjatogorskisse ja mujalegi. Esines ka Eesti esimeses Sümfooniaorkestris viiuldajana. Ta on komponerinud koorilaule, viiuli- ja klaveripalu.

Kõige pikemat aega elas Juhan Kotkas Võrus. 1933 aastast kuni oma surmani. Ei olnud sündmust Võru muusikaelus, millest Kotkas poleks kaasa löönud. Võru Sümfooniaamuusika orkestri juures esines ta solisti ja kontsertmeistrina. Aastakümneid tegi Juhan Kotkas ka klaverihäälestaja tööd.

Muusikutee jätkus kõrge vanuseni- veel 80-aastasena astus ta üles laulukooris ja tundis huvi Võru muusikaelu kõigi nähtuste vastu. Viiulimängu Võru Sümfooniaorkestris jätkas ta kuni oma surmani märtsis 1963.

EDUARD TAMM

(16.05.1879 - 18.05.1941)

Helilooja, orkestrijuh, lavastaja,
kohaliku muusikaelu edendaja

EDUARD TAMM

Võru muusikaelu on palju mõjutanud dirigent, metsasarvemängija ja muusikaõpetaja Eduard Tamm.

Eduard Tamm sündis 17. mail 1879 a. Narvas. Õppis kohalikus muusikakoolis viuli- ja trompetimängu. Siirdus õppima Peterburi. Lõpetas 1905 a. Peterburi konservatooriumi metsasarve erialal kuldmedaliga. Andeka muusikuna sai kutse mängida keiserlikus õuekapellis, samuti mängis ta Maria ooperiteatri orkestris.

1920 a. õnnestus E. Tammel kodumaale tagasi tulla. Aastatel 1920-1923 oli ta teater Estonia orkestrant. 1923 a. võttis E. Tamm vastu hea pakkumise - tulla Võru garnisoni tolleaegse 7. rügemendi orkestrijuhiks. Siitpeale algas ka Võru muusikaelus uus periood. See oli lahutamatult seotud Eduard Tamme nimega. Ta võttis enda kanda mitme orkestri dirigenditöö, muusikaõpetamise, kooride-orkestrite loomise, Kandle teatri orkestri juhtimise. Ka oli 7. rügemendi orkester alati maakonna ning linna laulu- ja rahvapildudel, Kaitseliidu päevadel, Kandle aias või linna pargis suvemuusikat tegemas.

Tõelise 40-50liikmelise sümfooniaorkestri asutas E. Tamm Võrus jaanuaris 1934, kui loodi Võru Sümfoonilise Muusika Selts. Omaette peatüki moodustab E. Tamme tegevus teatridirigendina Võru Kandles. Siinsed operetietendused olid väga populaarsed ja teatriküllastajate arv suurem kui mujal.

Võrus valmisid ja siin kandis E. Tamm esmakordselt ette oma parimad teosed: avamängud „Tule koju“ ning „Kalev ja Linda“, „Eesti rapsoodia“ ja Setu rapsoodia“. Võru linna 150.aastapäevaks kirjutas Eduard Tamm aga „Juubeli-marsi“, mis ühel Võru Sümfoonilise Muusika Seltsi ballil pidulikult linnale üle anti.

2013 aastast kannab igasuvine Võru puhkpillimuusika festival Eduard Tamme nime.

PAUL ELKEN

(16.02.1909 - 13.10.2007)

Organist, koorijuht,
muusikaõpetaja, helilooja
ja kunstnik

PAUL-VALTER ELKEN

Muusikaõpetaja, helilooja, koorijuht, organist ja maalikunstnik Paul-Valter Elken (1909 – 2007) sai muusikapisiku oma vanaisalt Johann Elkenilt. Paul alustas kooliteed Reiniku algkoolis, kolmandasse klassi läks ta juba Hugo Treffneri gümnaasiumi. 1933 a. lõpetas ta Tallinna konservatooriumi orelerialal August Topmani klassis.

Tööd Võrus alustas Paul Elken 1937 aastal Võru Katariina kiriku organistina. Samas juhatas ta ka kirikukoori. Samaaegselt alustas Paul Elken tööd õpetajana Võru tööstustehnikumis ja Võru keskkoolis. Koostöö tehnikumiga kestis 1940. aastani, keskkooli lauluõpetaja oli ta 1969. aastani.

1938 aastal alustas Paul Elken koorijuhina naiskoori Võruhõim ja Võru Meestelaulu Seltsi juures. Koostöö naiskooriga Kannel, kes oli Võruhõimu järjepidevuse kandja, kestis 1947. aastani. Elutööks kujunes aga Võru meeskoori juhatamine. 28 aastat oli ta meeskoori dirigent ja koorile paljude laulude looja. Aastatel 1951 – 1962 oli Paul Elken veel Võru õpetajate segakoori dirigent. Paul Elkenile kuulub ka Võru segakoori Tervis loomise au, kus ta oli aastatel 1947 – 1948 dirigendiks. Lisaks kõigele juhatas Paul Elken koore ja puhkpilliorkestrit keskkoolis.

1969 aastal pensionile jäänud Paul Elken keskendus taas orelimängule Võru Katariina kirikus. Samuti leidis ta rohkem aega loominguliseks tegevuseks, heliteoste kirjutamiseks ning ka oma vana armastuse, kunsti jaoks. Enamik tema loomingust on inspireeritud Võrumaa loodusest, mille ilu ta kiitis nii oma helitöodes kui ka maalidel. Helikunstnik lõi kokku ligi paarsada teost, nende seas koori- ja soololaule ning orkestripalu. Ta rikastas Võru kunstimaailma umbes 500 maali ja akvarelliga.

Võru kultuurimaja Kannel ja Võru Sümfooniline Ühing korraldasid 7. veebruaril 2009 väärika helilooja ja koorijuhi sünniaastapäevaks kontserdi „Paul Elken 100“. Kontsert tõi kokku suurejoonelise esinejaskonna, kes esitas üksnes Paul Elkeni loomingut.

Paul Elken pälvis 1994 aastal Võru linna teenetemärgi.

SAMUEL ONNO

(01.02.1911 - 11.06.1992)

Viiuli- ja puhkpilliõpetaja,
orkestrijuht

SAMUEL ONNO

Navi küla poisi Samuel Onno juhatas pillimängu juurde isa. Õppis Tartus eraviisil viiulimängu, jätkas õpinguid Võru Õpetajate Seminaris (1925-31) ning Läänemaa Õpetajate seminaris. Viiulist sai tema esimene meelispill, hiljem süvenes side ka puhkpillidega. Pärast oma õpingute lõppu alustas ta tööd õpetaja, aga ka muusikaõpetajana. 1945-49 aastani juhatas Võru puhkpilliorkestrit.

1949 aastal küüditati ta perega Siberisse, kodumaale õnnestus naasta 1957 aastal. Siin jätkus töö viiuli- ja puhkpilliõpetajana Võru Muusikakoolis ning puhkpilliorkestri eesotsas. Õpilasi: Valju Kasuk, Aili Roose, Kait Tamra.

1961 aastal taasasustas Samuel Onno Võrus sümfooniaorkestri, oli selle kontertmeister ja 1961-1966 peadirigent. Juhatas Võru I Keskkooli puhkpilliorkestrit ja oli maakondlikel laulupäevadel puhkpilliorkestrite dirigent.

Samuel Onno on on loonud ka ise muusikat.

1968 aastast ENSV teenelise kultuuritegelase tiitel.

Muusikamees Samuel Onnot meenutab Navil nimeline pink.

HENDRIK JUURIKAS

(17.06.1921 - 21.02.2005)

Muusik, muusikapedagoog,
helilooja, orkestrijuht, kohaliku
muusikaelu edendaja

HENDRIK JUURIKAS

Hendrik Juurikas sündis Pärnumaal. Taluperes sündinud poisile anti Väimelas põllumajanduslik haridus. Kuid tõsine huvi muusika vastu, eriline andekus ja töökus määrasid määrasid Hendrik Juurika elutööks muusika.

1945 a. asus Hendrik Juurikas tööle Võru kultuurimajja kunstilise juhi ja kammeransambli orkestrandina. 1946 a. asutas ta kultuurimajas estraadiorkestri, mida juhatas 1963. aastani. Seejärel lõi ta noortest pillimeestest bigbändi, mis tegutses viis aastat.

H. Juurikas juhatas kultuurimaja „Kannel“ puhkpilliorkestrit (1947-2001) ja sümfooniaorkestrit (1967-1994). Aastast 1972 oli ta orkestri peadirigent.

Hendrik Juurikas oli 1956 aastal loodud Võru Muusikakooli üks asutajatest ja töötas muusikakooli direktorina 25 aastat.

Hendrik Juurikas on teinud üle 400 orkestreeringu sümfoonia-, puhkpilli- ja estraadiorkestrile, seadeid vokaalansamblitele. Korduvalt on orkestrid esitanud tema originaalloomingut, sümfoonilisi teoseid „Mälestusmägi“ ja „Verijärve legend“.

Hendrik Juurikas oli ka Võrumaa laulupidude organisaator ja üldjuht, tema elutöö on pühendatud muusikale ja Võrumaale.

Hendrik Juurikas pälvis 1971 aastal ENSV teenelise kultuuritegelase nimetuse ning 1994 aastal Võru linna teenetemärgi. 2001 aastal omistati talle Võru linna aukodaniku tiitel.

ALEKSANDER KRULL

(5.09.1922 - 1.10.2010)

Koorijuht, kultuuritegelane
ja muuseumitöötaja

ALEKSANDER KRULL

Aleksander Krull sündis 5. septembril 1922 aastal Smolenskis. Isa Viktor Krull tõi perekonna 1923 a. Eestisse, esiti Tartusse, siis koliti Võrru. Võrus elas Aleksander Krull kogu oma elu.

Aleksander Krulli musikaalsus on pärit vanematelt, eelkõige emalt ja vanaemalt. Absoluutse kuulmisega vanaema ei saanud spetsiaalset haridust koolis, kuid talle õpetasid muusikat koduõpetajad. Aleksandri ema omandas muusikalise hariduse Smolenskis. Kuueaastane Aleksandergi pandi klaveri taha harjutama.

Aleksander Krull lõpetas Võrus gümnaasiumi. Kõrghariduse omandas ta Tartu Ülikoolis, mille lõpetas juristi diplomiga.

Igapäevast leiba teenis A. Krull kultuuritöötajana: aastatel 1943-1947 oli ta Kandle teatri majandusjuhataja, aastail 1947-1951 Võru maakondliku kultuurimaja direktor. Aleksandr Krull lükkas sõjajärgsel raskel ajal taas liikuma Võrumaa kultuurielu. Kõige pikema perioodi oma elust 1951-2002 oli A. Krull seotud 1941 a. asutatud Kreutzwaldi memoriaalmuuseumiga.

Aleksander Krulli sügav armastus ja lugupidamine kuulus muusikale.

Aastatel 1947-1951 oli Aleksander Krull Võru sümfoniettorkestri administraator ja ka orkestrant. Orkestril oli aastas kaksteist kuni neliteist tasulist täissaalidega kontserti Võrus, Võrumaal, Riias. A. Krull konfereeris ja mängis ka ise kaasa. 1947 aastast alates osales ta aktiivselt maakondlike laulupidude ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Aastatel 1950-1992 oli ta naiskoori Kannel dirigent. A. Krull on ise öelnud: „Koos naiskooriga on möödunud pool minu elust“ (2003). Kümme aastat (1952-1962) oli A. Krull segakoori Tervis dirigent. Aleksander Krull on märkimisväärselt mõjutanud koorimuusika arengut Võrumaal. Viimastel aastatel musitseeriti koos Kandle koori seniorilauljatega.

1994 aastast Võru linna teenetemärgi omanik. 1999 aastal autasustas Eesti Vabariik teda Valgetähe V klassi teenetemärgiga.

AKO TAMRA

(23.10.1930-20.10.2000)

Dirigent, koorijuht ja
viuliõpetaja

AKO TAMRA

Ako Tamra sündis 23. oktoobril 1930 aastal Võru linnas. Ta kasvas haridus- ja kultuurilembeses peres, kus isa Johannes mängis mitmeid pille, neist kõige paremini viiulit.

Ako Tamra koolitee algas 1938. aastal Võru II Algkoolis. Muusikaõpetajaks oli Theodor Randvere. 1940. aastal kolis pere Pinti, kus oli valmis saanud uus Pikakannu koolimaja. Isa arvas, et lastel oleks parem kasvada maakodus. Saksa okupatsiooni ajal õppis Ako jälle Võru linnas. Muusikaõpetajaks oli Samuel Onno. Ako võttis eraviisiliselt ka viiulitunde.

18-aastaselt alustas Ako Tamra iseseisvat muusikuteed Pindi kiriku orelimängijana. Ako Tamra laulis meeskooris ja kooli segakooris. Kuigi keskkool jäi lõpetamata, õppis ta muusikat iseseisvalt edasi. Harmooniat õppis ta Paul Elkeni juhatusel ja unistas vargsi muusikaõpingutest.

1949. aastal arreteeriti Ako Tamra süüdistatuna osavõtus koolinoorte salajase nõukogude võimu vastases organisatsiooni töös. 1956. aastal kodumaale tagasi tulnud Ako Tamral polnud vabaduses kerge leida tööd ja teenistust. Lapi kooli lauluõpetajast sai peagi Võru Autobaasi tehnik-arvepidaja, siis insener-normeerija. Hing aga hoidis muusika poole.

1956. aastast oli ta Võru Meeskoori liige, ühtlasi abidirigent. Samast ajast juhatas Ako Tamra Võru Tervishoiutöötajate Segakoori ja mitmeid ansambleid.

Esimesed koorijuhile vajalikud õpetused tuli omandada iseseisvalt, koorijuhtide seminaridel ja 1958. aastal loodud Eesti koorijuhtide segakooris.

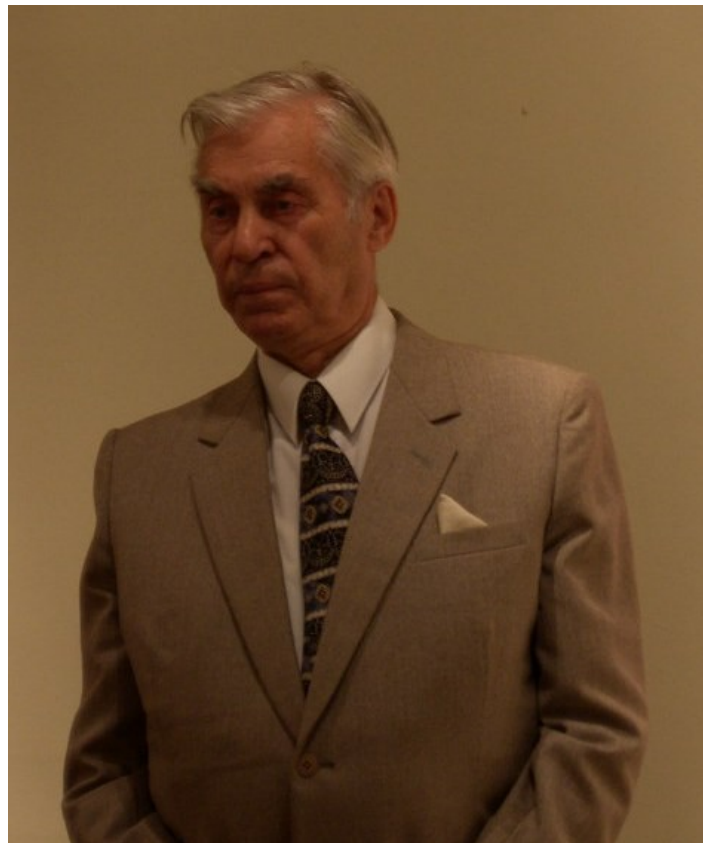
Aastatel 1961 – 1967 oli Ako Tamra segakoori Tervis dirigent.

Eesti parimate koorijuhtide eeskujul innustas alustama õpinguid Tallinna Muusikakoolis, mille ta lõpetas 1974. aastal koorijuhtimise erialal.

1972. aastal algas Ako Tamra pedagoogiline staaž. Töö muusikakoolis kestis 26 aastat. Oma põhitöö kõrvalt andis Ako Tamra endast palju nii Võru sümfooniaorkestris kui ka Võru Muusikakooli viiuldajate ansambelis. Tema käe all laulis hulk aastaid Misso meeskoor. Aastatel 1998 – 2000 oli Ako Tamra Kolepi segakoori peadirigent.

JÜRI PÄRG

4.04.1931

Laulja

1JÜRI PÄRG

(õieti Valter Ivar Jüri Pärg)

Tema isa Valdo Pärg oli edukas linakaupmees, kes osales aegajalt näitlejana Kandle Seltsi tegevuses. Peres oli Jürist viis aastat vanem tütar Juta. 14. juunil 1941 a. küüditati ema koos pojaga Tomski oblasti Aleksandrovskoje rajooni, kus Jüri lõpetas 7-klassilise kooli. Tagasi kodulinna jõudnuna astus ta Võru venekeelse kooli 8. klassi. Õpinguid jätkas ta Võru Keskkoolis. Muusikaõpetaja Paul Elkeni soovitusel sooritas ta 1951 a. sisseastumiseksamid Tallinna Muusikakooli, mille lõpetas 1954 a. Esimesed avaliku esinemise lauljasammud astus Jüri Pärg 1950ndatel aastatel Võru kultuurimajas Hendrik Juurikase juhitud estraadiorkestri saatel.

1959 aastal lõpetas J. Pärg Tallinna Riiklikus Konservatooriumis Aleksander Arderi lauluklassi, täiendas end aastatel 1967 – 1968 Leningradi konservatooriumis.

Jüri Pärg oli 1951 – 1958 Estonia koorilaulja, tehes ka väiksemaid osi. Aastatel 1961 – 1992 oli ta Eesti Kammerkoori solist. Ta on esinenud kõigis NSVL-i liiduvabariikides, Rumeenias, Ungaris, Süürias ja Jordaania. Aastail 1967 - 2006 andis ta palju soolokontserte koos V. Rootsi, A. Himbeki, V. Vahi, T. Peäske jt. pianistidega. Tema repertuaari on kuulunud Händeli, Schuberti, Mussorgski, Rahmaninovi, Sviridovi, Šostakovitši, M. Saare, V. Kapi ja E. Mägi vokaalteoseid. Tema poolt lauldud laulude salvestisi on kogumikplaatidel ning CD-del „Laulupärg“, „Nii oli on ja jääb“, „Need aastad ja laulud“, „Ei saa mitte vaiki olla“ ja „Põhjarannik“.

2011 aastal pälvis Jüri Pärg Võru linna teenetemärgi.

HELMUT KOSTABI

(20.02.1933 - 16.07.2014)

Pilliõpetaja,
puhkpilliorkestrite dirigent
ja puhkpillimuusika edendaja

HELMUT KOSTABI

Võrumaa puhkpillimängijate õpetaja, orkestrite juht ja muusik Helmut Kostabi sündis Sõmerpalu valla Mäeküla Punna talu musikaalses peres. Helmut Kostabi ema Helene Elisabeth ja isa Osvald saidki tuttavaks lauluharjutustel. Perepidudel lauldi mitmehäälselt neidsamu koorilaule. Saatepillideks viiul ja kannel.

Kooli läks Helmut 1941 a. Sõmerpalus. 1944 aastal, juba nõukogude korra tingimustes, jätkus tarkuse omandamine neljandas klassis Sõmerpalu 7-klassilises koolis. Erksa muusikalise kuulmise ja pillimänguhuvidega poiss kutsuti mängima Osula puhkpilliorkestrisse, mis oli asutatud aastal 1934. Selles orkestris mängis Helmut kõrvuti oma isaga ja aastaid hiljem (1961) sai Helmutist Osula orkestri dirigent. Kooliteed jätkas Helmut Võru keskkoolis (1948-1952). Võrus tegutses kooli puhkpilliorkester, lisaks kutsus Samuel Onno andeka ja tööka Helmuti mängima Võru puhkpilliorkestrisse. Muusikamaailm avanes noormehele täielikult viie orkestri ja kahe koori ning Paul Elkeni noodiõpetuse kaudu. Helmut Käsperi meisterlik trompetimängu oskus äratas huvi trompeti vastu ja Helmut Kostabist saigi hea trompetimängija.

Sõjaväeteenistusest vabanenuna hakkas Helmut Kostabi tööle Sõmerpalu sovhoosi rahvamaja juhatajana. Muusikat teenis ta Osula, Sõmerpalu ja Kungla orkestrites.

1961 aastal asus Helmut õppima Tartu muusikakoolis trompetimängu, et iseseisvalt omandatud oskusi sel alal täiendada. Samal ajal töötas ta Osula koolis muusikaõpetajana. 1965 a. astus Helmut Kostabi Tallinna riikliku konservatooriumi orkestrijuhimise erialale. Riigieksami sooritas ta Võru orkestriga 1971 aastal. Samuel Onno andis 1972 aastal Helmut Kostabile Võru puhkpilliorkestri üle ning selle orkestri peadirigendina tegutses Helmut 1995. aastani ja abidirigendina kuni aastani 1998.

Veel aastal 2002 pälvis Võru muusikakooli noorte puhkpilliorkester H. Kostabi taktikepi all Helmut Orusaare nimelise noorte puhkpilliorkestrite konkursi peapreemia.

Hindamatu tähtsusega on Helmut Kostabi panus Eesti professionaalsete muusikute eluteele saatmine Võru muusikakoolist. Olgu siinkohal nimetatud tema õpilasi: ERSO metsasarvemängija Kalle Kauksi, Vanemuise teatri orkestrant Urmas Himma, Bremeni riigiooperi kooridirektor ja dirigent Tarmo Vaask, Estonia teatri orkestrant, Nõmme muusikakooli õpetaja, Helmuti poeg Aigar Kostabi jpt.

2004 aastal autasustati Helmut Kostabit Võru linna ja 2008 aastal Võru maakonna teenetemärgiga.

HEINO PEHK

25.12.1940

Dirigent, koorijuht ja
muusikapedagoog

HEINO PEHK

Lõpetas Tartu Muusikakooli 1959 aastal akordioni erialal ja Tallinna Riikliku Konservatooriumi koorijuhtimiserialal 1965 aastal. Töötanud Võru Muusikakoolis akordioni ja üldklaveriõpetajana, 1967-1984 direktori asetäitjana.

Heino Pehk on kõrgelt hinnatud Võru dirigent ja muusikapedagoog. Ta on pilliõpetaja ameti kõrvalt töötanud 1965 aastast alates koorijuhina, juhatanud Võru Meeskoori ja selle meesansamblit, ja veel 7 muusikakollektiivi, sealhulgas naisansamblit Sõsara ja Võru Sümfooniaorkestrit. Heino Pehk on tänaseni Võru meeskoori peadirigent. Lisaks juhatab ta praegu segakoori Videvik.

Heino Pehki elutöö suurust näitab 85aastase meeskoori kõrval ka aastani 2000 tegutsenud Võru õpetajate segakoor Cantus. Võru meeskoor ja segakoor Cantus on särava dirigendi ülisäravad teekaaslased. Koorijuht Heino Pehk oskab igale laulule ja koorile elujõu sisse puhuda. Ta leiab traadita ühenduse iga lauljaga.

Heino Pehki kooridel on siiani tähtis osa kultuurikeskkonna loomisel Võru linnas. Võru meeskoori võib sajandi doonorkooriks nimetada - siit on nii mõnigi siit on nii mõnigi 20. sajandi lõpul asutatud segakoor endale häid lauljaid näpanud.

Ta on dirigeerinud ka vabariiklikel ja maakondlikel laulupidudel ja –päevadel.

Heino Pehk on ENSV teeneline kultuuritegelane (1975) ja saanud Valgetähe medali 2004 aastal.

2009 aastal pälvis Heino Pehk Võrumaa kõrgeima autasu: Võrumaa vapimärgi.

VÄINO REPP

30.05.1944

Kauaaegne puhkpilliorkester
Kungla dirigent

VÄINO REPP

Dirigent Väino Repp sündis 30. mail 1944 aastal. Kooliteed alustas ta Osulas ja hiljem lõpetas Võru I keskkooli.

Oma esimese pilli tegi Väino juba kolmeaastaselt koorelahutaja lehtrist, sest tahtis väga olla isa moodi.

Väino isa Vello Repp (1906-1997) oli see mees, kes 1934 aastal Kungla rahvamaja ehitamisega samal ajal puhus elu sisse vahepealsetel aastatel soiku vajunud puhkpilliorkestrile.

Kuna heliredeli mängimise pilli (trompeti) peal oli isa Väinole juba kodus selgeks õpetanud, sai Väino tollal tegutsenud hea tasemega kooliorkestris (dirigendiks Paul Elken) kohe kaasa mängida.

Dirigent Väino Repp on puhkpilliorkester Kungla tööd juhtinud 1969 aastast, kui võttis orkestri juhatamise üle isa Vello Repp'ilt.

Kungla orkestri hiilgeaeg oli ehk 70ndate lõpus, 80ndate alguses, mil pillimehi oli rivis 40 ringis. Praegune koosseis on küll poole väiksem, aga siiski elujõus.

45. aasta jooksul on ta koolitanud palju noori pillimehi. 2003 aastal loodi orkestri juurde noorteorkester. 136. tegevusaastat tähistanud orkester osales 2014 aastal Võrumaa laulu- ja tantsupeol ning ka Tallinnas toimunud laulu- ja tantsupeol. Väino Repp'i dirigeerimisel on orkester Kunglale omistatud mitmeid auhindu.

Väino Repp on kuulunud kõikidesse Võru vallakogu koosseisudesse ning olnud volikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni esimees. Ta on pikaaegne MTÜ Tagaküla Laulu-Mängu Selts „Kungla“ juhatuse esimees ning aktiivne külavanem. Väino Repp on nõu ja jõuga alnud abiks Kungla rahvamaja ning Parksepa laululava rekonstrueerimisel.

2015 aastal pälvis dirigent Väino Repp Võru maakonna kõrgeima autasu – Võrumaa vapimärgi.

HEINO VILDO

29.11.1949

Puhkpilliorkestri ja ansamblite
dirigent, flöödiõpetaja

HEINO VILDO

Heino Vildo sündis 1949 aastal Rõuges. Huvi muusika vastu tekkis Heinol koolis õppides ja ta kirjutas ise avalduse muusikakooli astumiseks. Tollal oli kombeks, et muusikaga hakati hiljem tegelema.

Vildo õppis legendaarse muusikakooli direktori Hendrik Juurikase käe all. Pärast nelja aastat õpinguid soovitas viimane minna Heinol Tartu muusikakooli, kus õppis aastatel 1966-70 flöödi- ja koorijuhtimiserialal. 1971-76 jätkas flöödierialal Tallinna Riiklikus Konservatooriumis Elmar Peäske klassis. Töötab alates 1970 aastast Võru Muusikakoolis flöödiõpetajana (aastatel 1981 -1991 oli ühtlasi direktor).

Mängis 70 aastatel Võru puhkpillikvintetis, millega saavutati Üleliidulistel festivalidel esikohti. On olnud vabariikliku noorte flöödiorkestrite juhendajaks, välisreisid on viinud teda mitmele poole NSV Liidus, Soomes, Rootsis ja mujalgi.

Heino Vildo on alates 1979 aastast juhatanud Võru kultuurimaja Kannel puhkpilliorkestrit. Võru inimesed teavad puhkpilliorkestrit hästi, sest üles astutakse kõigi linna oluliste tähtpäevade puhul, lisaks laulupidudel. Heino Vildo pedagoogitöö on olnud märkimisväärne, tema õpilased on korduvalt saanud esikohti vabariiklikel konkurssidel ja kaugemalgi. Ta on juhendanud ka arvukaid flöödiansambleid, nende heatasemelist muusikat on hinnatud kõrgelt. 1999 aastal on salvestatud CD plaat Võru Muusikakooli flöödiansambli paladega. Õpilasi: Elina Peri, Kristi Palm, Diana Unt, Heili Mürk, Maarja Tulik jt.

Heino Vildo sai 1998 aastal Võru Kultuurkapitali aastapreemia.

7. detsembril 2012 omistati Heino Vildole Estonia Kontserdisaalis Eesti Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali Pedagoogistipendium.

AAVO OTS

25.01.1951

Dirigent, trompetimängija
ja muusikapedagoog

AAVO OTS

Aavo Ots on üks juhtivaid trompetimängu edendajaid Eestis, puhkpillialase õpetuse eestvedaja ning mitmete puhkpilliteemaliste ürituste korraldaja. Aavo Ots sündis Vastseliina vallas Tsäpsi külas ja alustas trompetiõpinguid Vastseliina Keskkooli orkestris.

Aavo Ots on õppinud aastatel 1967-1971 Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis trompetit. 1976 aastal lõpetas ta Tallinna Riikliku Konservatooriumi dirigeerimise erialal ning ühtlasi trompetieri-alal. Õpinguid jätkas Aavo Ots Leningradi konservatooriumis, mille lõpetas 1986 aastal Lisaks on ta täiendanud end Peeter Lilje juures ning Šveitsis Andreas Spörri meistrikursustel.

Aavo Ots on töötanud aastatel 1975-1984 Rahvusooper Estonia orkestris (aastast 1979 solist). Alates 1977. aastast töötab A. Ots Tallinna Muusikakeskkoolis õpetaja-metoodikuna ja juhatab ka Tallinna Muusikakeskkooli orkestrit Puhkpillisümfoonikud. Puhkpillisümfoonikud on saavutanud A. Otsa dirigeerimisel rahvusvahelistel võistlustel auhinnakohti.

Aastast 1984 on Aavo Ots Muusika- ja Teatriakadeemia õppejõud (aastast 1998 dotsent). Tema õpilaste hulka kuuluvad Neeme Birk, Jüri Leiten, Andres Peterson, Mart Kivi, Taavi Kuntu jpt.

Edendamaks noorte solistide ja kammermuusikute oskusi, rajas Aavo Ots aastal 2002 omanimelise muusikastuudio, mis pakub noortele muusikutele täiendavat erialast õpet.

Alates 1996 aastast on Aavo Ots korraldanud Võru Vaskpillipäevi (aastast 2002 kunstiline juht) ja suvekooli.

VÄINO PUURA

30.01.1951

Laulja, Rahvusooper Estonia
ooperi- ja operetisolist

VÄINO PUURA

Ooperilaulja ja näitleja Väino Puura on sündinud Võrumaal Keema külas 30. jaanuaril 1951 aastal talupidajate peres.

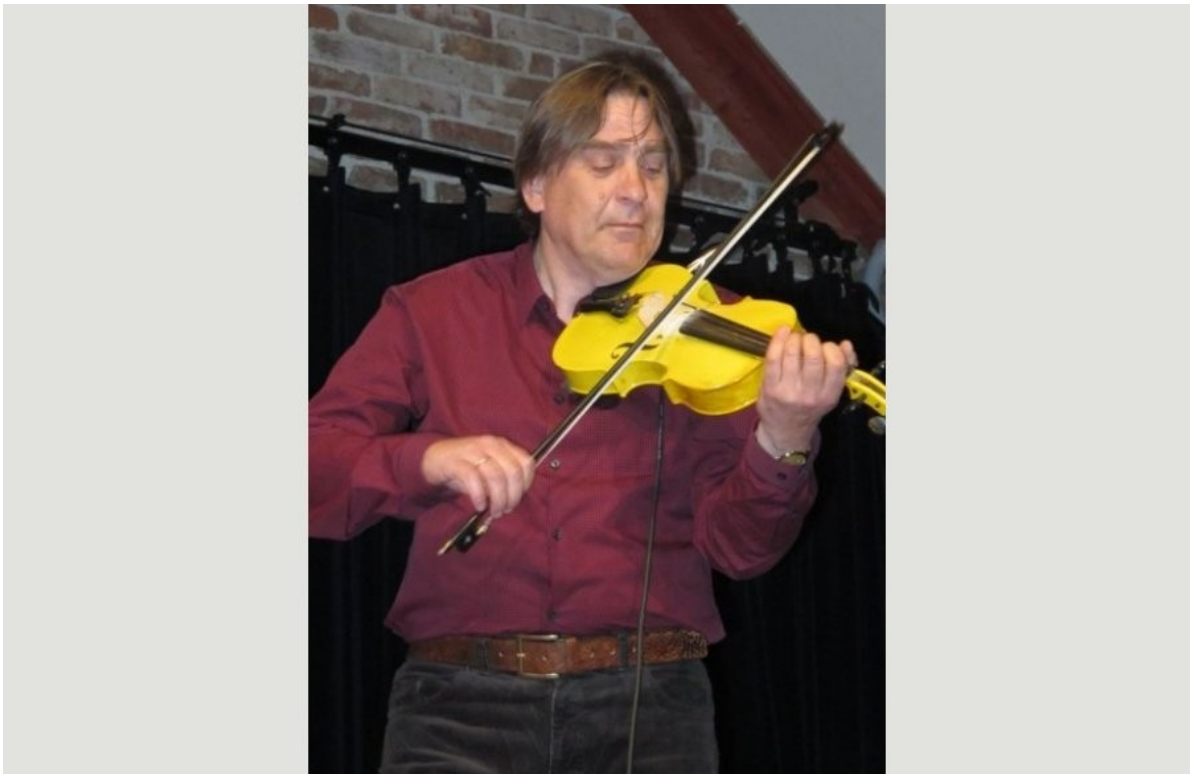
Kooliteed alustas Väino Kurenurmes. Keskkooli lõpetas ta 1969 aastal Võrus. Esimesed ülesastumised vokaalsolistina said teoks keskkoolipäevil lauluõpetaja Paul Elkeni suunamisel. Tema õhutusel astus Väino Puura ka 1969 a. Tartu Muusikakooli, kus temast sai tollal Vanemuise solistina tuntud Ivo Kuuse õpilane. Muusikakooli kõrvalt jätkus aega ka töökäimiseks: Väino hakkas teisel kursusel laulma Vanemuise ooperikooris. Vanemuises laulis V. Puura ka oma esimese ooperirolli – Saadiku osa Cherubini ooperis Medea. Lõpetanud 1973 aastal Tartu Muusikakooli, astus V. Puura Tallinna Riiklikku Konservatooriumi, kus õppis prof. Viktor Gurjevi lauluklassis. 1976. aasta kevadel tuli Rahvusteater Estonia lavale konservatooriumi ooperistuudio etendusena Mozarti Figaro pulm, kus Väino Puura laulis nimiosa. Temperamentne ja sädelev Figaro oligi põhjuseks, et noor laulja samal kutsuti sügisel Estonia solistik.

Tallinna konservatooriumi lõpetas Väino Puura 1978. Ta on end täiendanud Moskva konservatooriumis (1979) ja Milano La Scala laulukoolis (1983 – 1984).

Väino Puura on loonud teatris ligi 30 erinevat lavakuju nii ooperites kui ka operettides. Nende hulka kuuluvad sellised kaalukad baritonipartiid nagu Figaro ja Almaviva (Mozarti „Figaro pulm“), Germont (Verdi „Traviata“), Marcello (Puccini „Boheem“), Silvio (Leoncavallo „Pajatsid“), Mark (Kangro „Ohver“), Buff (Mozarti „Teatridirektor“), Figaro (Rossini „Sevilla habemeajaja“), Miller (Verdi „Luisa Miller“), don Ferdinand (Prokofjevi „Kihlus kloostri“), Escamillo (Bizet’ „Carmen“), Onegin (Tšaikovski „Jevgeni Onegin“), Guglielmo (Mozarti „Cosi fan tutte“), di Posa (Verdi „Don Carlo“), Peaminister (J. Straussi „Viini veri“), Feri (Kalmani „Silva“), Danilo (Lehari „Lõbus lesk“) jpt. V. Puura on esinenud kontserdilauljana ja solistina vokaalsümfooniliste teoste ettekannetel (Orffi „Carmina burana“, Tambergi „Amores“).

INDREK KALDA

6.12.1960

Muusik, viiuldaja ja
muusikapedagoog

INDREK KALDA

Lõpetas 1976 aastal Võru Lastemuusikakooli õpetaja Samuel Onno õpilasena. Indrek Kalda õppis aastatel 1976–79 G. Otsa nimelises Muusikakoolis viiulit ja koorijuhtimist.

Lõpetas 1986 aastal Viljandi Kultuurikooli orkestrijuhtimise erialal.

I. Kalda on töötanud mitmesugustel ametikohtadel, on olnud Tallinna Puhkeparkide Direktsiooni ja Tallinna 12. kutsekeskkooli ansamblijuht. Aastatel 1992 kuni 2012 oli Indrek Kalda Viljandi Kultuuriakadeemia õpetaja.

Indrek Kalda on mänginud ansamblites Justament, Lindpriid, Kukerpillid, Jäääär, Kaunimate Aastate Vennaskond. Ta on esinenud Saksamaal, Austrias, Poolas, Tšehhis, Slovakkias, Venemaal jt. Euroopa riikides, Austraalias ja Jaapanis.

Loonud laule nagu „Tamula vanake“, „Ilm on hukas“, „Jumalate jook“. Ta on kirjutanud teatri- ja filmimuusikat („Eesti mängud. Pulm“). Ta on teinud Eesti Raadios hulgaliselt salvestusi, sealhulgas ansamblitega „Sannalise“, „Lindpriid“, „Justament“, „Kukerpillid“.

Indrek Kalda on eesti rahvamuusika grand man. Tema muusiku-, luguderääkija ja suhtlejaand lööb täide õide elavas esituses ja just kammerlikes kooslustes. Teist temasarnaselt ehedat ei tea.

Indrek Kaldal on autoriplaat „Jagatud armastus“ (2005) ja „Lihtsalt lood“ (2013) koos poja Paul Kristjan Kaldaga.

KAIT TAMRA

14.01.1962

Muusik, laulja, helilooja
ja muusikapedagoog

KAIT TAMRA

Kait Tamra õppis 1969 – 76 Võru Lastemuusikakoolis viiulit Samuel Onno õpilasena. Mänginud kuni soolokarjääri alguseni (2000) rahvamuusikuna mitmesugustes koosseisudes.

Kait Tamra isa Ako Tamra (23.10.1930 – 20.10.2000) oli tuntud koorijuht ja viiuliõpetaja ja Võru Meeskoori abidirigent.

Kait Tamra on andnud kontserte Eesti kirikutes, kontserdimajades ja festivalidel. Ta on esinenud koos Ivo Linna, Tajo Kadajase, Indrek Kalda, Tõnis Mägi ja Siiri Sisaskiga. Esinenud ka koos Revalia kammermeeskooriga, Võru segakooriga Hilaro, Põlva Tartu E Studio kammerkooriga ja Võru meeskooriga.

Kait Tamra on Võru Muusikakooli viiuliõpetaja.

Kirjutanud üle 30 laulu H. Runneli, J. Kaplinski, J. Viidingu jmt. eesti luuletajate ning enda („Oma saar“ ja „Päiv lännu“) tekstidele. Tema laule on ka teiste lauljate ja mitme koori repertuaaris. Laul „Kodu“ kõlas 2007 noorte üldlaulupeol.

Ühendkoorid esitasid XXVI üldlaulupeol Kait Tamra loo „Oma saar“, mis oli nii populaarne, et tuli ka kordamisele.

Võttis osa Eesti laulu konkursist 2011 aastal omaloodud lauluga „Lubadus“.

Ilmunud autoriplaadid „Kõigel on kõigega seos“ (2002) ja „Ainuke aeg“ (2010).

SILJA OTSAR

24.07.1967

Koorijuht ja muusikapedagoog,
kohaliku muusikaelu edendaja

SILJA OTSAR

Õppis Võru I Keskkoolis, mille lõpatas 1985 aastal. Edasi asus õppima Tallinna Konservatooriumi muusikaõpetaja-koorijuhi erialale, mille lõpetas 1990 aastal. Ta õppis ka Tallinna Pedagoogilises Ülikoolis kultuuriloo õpetajaks.

Silja Otsar töötab Parksepa Keskkoolis muusikaõpetajana alates 1990 aastast. Aastast 1992 on ta Võru kultuurimaja Kannel dirigent.

Silja Otsar on Võrumaal ja ka kogu Lõuna-Eestis tuntud dirigent ja muusikaelu edendaja. Võru segakoor Hilaro dirigendiks on ta olnud koori loomisest peale 1991 aastal ja on hoolt kandnud koori muusikalise taseme kujundamise ning repertuaarivaliku eest kogu koori tegutesmise aja. Koorijuhina on ta praegu ametis kuue kooriga, milleks on Parksepa Keskkooli laste- ja segakoor, Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumi laste- ja segakoor, segakoor Hilaro ja naiskoor Lapi Laulijad.

Silja Otsar on olnud ka Uma Pido idee sünni ja arendamise juures algusest peale ning ta on olnud 2008 ja 2013 aastal toimunud Uma Pido peadirigent.

Silja Otsar on ka Võrumaa Laulukarusselli korraldaja.

2007 aastal pälvis Silja Otsar Võrumaa Kultuuripärli tiitli ja 2014 aastal Vaike Uibopuu sihtkapitali stipendiumi.

JAAAN RANDVERE

14.08.1967

Dirigent, muusikapedagoog
ja kohaliku muusikaelu edendaja

JAAN RANDVERE

Jaan Randvere on Võrumaa muusikaelu üheks eestvedajaks. Võru Muusikakooli puhkpilliõpetajaks tuli ta peale Otsa kooli saksofoni eriala lõpetamist, selles ametis töötab praeguseni. On Võru Muusikakooli keelpilliorkestri ja Võru Kammerorkestri dirigent.

2004. aastal asutas rühm muusikaõpetajaid ja dirigente MTÜ Muusikaseltsi, mis võttis eesmärgiks taastada sümfoonilise muusika harrastamine ja esitamine Võrus, mis oli 90ndatel aastatel vaikselt hääbunud. Kavva võeti 2004-2007 ära õppida ja ette kanda Haydni oratoorium „Aastaajad“. Projekti hakkas vedama Jaan Randvere. Esimene osa „Kevad“ kanti ette 2005 a. Rõuge kirikus ning Tartu Ülikooli aulas, neljas osa „Talv“ 2008 a. Võrus ja Tartus, „Sügis“ 2006 a. Võrus ja 2007 kogu oratooriumi ettekanne Võrus ja Tartus. Projekt läks hiilgavalt korda ning sellest innustust saades hakkas Jaan mõtlema Võru Kammerorkestri loomisest. Vahepeal oli ka Võru Muusikakooli keelpilliosakond suurenenud täienenud uute tugevate õpetajate ja pillimängijatega ning perspektiiv selleks oli olemas.

Tänaseks ongi Võrus tänu Jaan Randverele loodud kammerorkester, kus mängivad nii muusikakooli õpilased kui ka teised muusikud. Õpetaja ja dirigendina on Jaan Randvere tuntud oma nõudlikkuse poolest, allahindlust ei tee ta repertuaari ega pillimänguoskuse osas. „Väikestes kohtades on emotsionaalselt tähtis, kui sa tunned kedagi, kes lava peal on. Juba see paneb sind kontserdile tulema“- ütleb Jaan Randvere. Ja selles on tal tuline õigus. Kontserdid on alati antud täissaalidele.

Jaan Randvere on tegutsenud saksofoni ja klahvpillimängijana Võru rockbändis Hetero ja ansamblis Hea Story. Olnud Võru-Põlva sümfoniettorkestri dirigent, bigbändijuht, Estuudio kontsertmeister. Olnud Võru Linnateatri etenduste muusikaline juht.

Jaan Randverele omistati Kultuuripärli tiitel muusikalise ja pedagoogilise tegevuse eest Võru maakonnas.

ERKI PEHK

23.03.1968

Dirigent ja koorijuht

ERKI PEHK

Erki Pehk lõpetas koorijuhtimiserialal 1986 aastal Tallinna Muusikakeskkooli ja 1993 aastal Eesti Muusikaakadeemia. Õppis orkestridirigeerimist Eesti Muusikaakadeemias, ja Läti Muusikaakadeemias. Täiendas end 1990 aastal Hilversumis Hiroyuki Iwaki meistri- ja 1992 Stuttgardis John Eliot Gardineri interpretatsioonikursustel ja 1997 aastal Londonis. On osalenud nimekatel rahvusvahelistel dirigentide võistlustel. Töötanud aastast 1994 Estonias dirigendina ning olnud paljude lavastuste muusikajuht. Toonud lavale muusikale „Linnupuur“, „Vampiiride tants“, „Kuningas ja mina“, „Hüljatud“, „Fantom“ jpt. On XXI Sajandi Orkestri (2001) asutaja ja korraldanud üle 30 projekti klassikalisest muusikast nüüdis- lava- ja popmuusikani ning salvestanud muusika filmile „Nimed marmortahvilil“.

On Klaudia Taevi nim. Rahvusvahelise ooperilauljate konkursi ja Pärnu rahvusvahelise ooperimuusikafestivali „PromFest“ kunstiline juht ning toonud lavale selle raames ooperid „Rigoletto“, „Deemon“ ja „Carmen“.

Juhatanud Tallinna raekoja Kammerkoori, vokaalansamblit Kuninglik Kvintett, on paljude orkestrite ERSO, TKO ning Läti, Soome, ja Vene sümfooniaorkestrite külalisdirigendiks ja juhatanud ka üldlaulupidudel.

Erki Pehk on aastast 2005 olnud Võru professionaalse muusikaelu taaselustaja, esitanud koos Võru Sümfooniaorkestri ja oratooriumikooriga Haydni oratooriumi „Aastaajad“.

Kasutatud allikad:

Eesti muusika biograafiline leksikon. 1. Tallinn, 2007

Eesti muusika biograafiline leksikon. 2. Tallinn, 2008

Jansons, S. Avastage Võru Kannel. Võru, 2000

Võru Meeskoor 40: pilte ja juttu nelja aastakümne pikkuselt teelt. Tallinn, 1969

Piir, E. Orelimeistrid Kriisad Kokemäelt. Võru, 1994

Võrumaa orelimeistrid Kriisad : bibliograafia. Võru : Võrumaa keskraamatukogu, 2009

Lüüriline bariton Jüri Pärj: bibliograafia 1991-2011. Võru : Võrumaa Keskraamatukogu, 2011

Tartes, H. Võrumaa lõõtspillimängijad 1892-2014. Saverna, 2014

Võrumaa Teataja artiklid

Muusika (2006) nr.5.

RIKSWEB: <http://ilb.werro.ee>

Internetilingid